บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีในด้านความเชื่อ ทัศนคติ และค่านิยมในการทำวิจัย สภาพการทำวิจัยของอาจารย์ ตลอดจนปัญหา อุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยของอาจารย์ในปัจจุบัน และนำเสนอนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ประกอบด้วยระบบต่าง ๆ 7 ระบบ ได้แก่ ระบบการจัดการงานวิจัย ระบบจูงใจ ระบบพัฒนาอาจารย์นักวิจัย ระบบสร้างความเป็นเลิศ และความเข้มแข็งในศาสตร์และสาขาวิชา ระบบการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และระบบรักษาคุณภาพและมาตรฐานผลงานวิจัย

ดำเนินการวิจัยโดยการศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำมาประกอบการสร้างเครื่องมือในการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามอาจารย์ในทุกคณะของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้บริหารระดับคณะและภาควิชาของวิทยาเขตปัตตานี เพื่อศึกษาวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และนำมาประกอบการจัดทำร่างนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมของอาจารย์ ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิจัยตรวจสอบ และนำมาปรับปรุงแก้ไขนำเสนอนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

สรุปผลการวิจัย

1. ด้านวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากนโยบายและแผนพัฒนามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า ทั้งวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และกลยุทธ์ มีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน โดยมุ่งเน้นให้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นมหาวิทยาลัยเน้นการวิจัย เสริมสร้างคุณค่างานวิจัยให้เป็นแก่นความรู้เฉพาะทางที่เป็นเลิศ และพัฒนาให้เกิดรูปธรรมของนวัตกรรมสำหรับขับเคลื่อนอนาคตและก้าวสู่มหาวิทยาลัยชั้นนำ เสาะหาวิชชาอันก่อเกิดเป็นทุนวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนสู่มหาวิทยาลัยวิจัย สามารถถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีเพื่อยกระดับศักยภาพชุมชนเข้มแข็ง และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระดับนานาชาติ ในส่วนของวิทยาเขตปัตตานีมีคณะกรรมการบริหารกองทุนวิจัยวิทยาเขตปัตตานี ซึ่งได้กำหนดกรอบการส่งเสริมสนับสนุนการวิจัย โดยส่งเสริมงานวิจัยที่มีผลกระทบต่อมหาวิทยาลัย/ชุมชน/สังคม ทั้งการวิจัยในลักษณะสหวิทยาการ และงานวิจัยลักษณะอื่น ส่งเสริมงานวิจัยที่แหล่งทุนกำหนดให้เจ้าสังกัดของนักวิจัยมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทุนวิจัยด้วย ส่งเสริมการวิจัยเชิงวิชาการที่

โดดเด่น ซึ่งคณะ/วิทยาลัยไม่มีกำลังพอที่จะสนับสนุน พัฒนาบุคลกรด้านการวิจัยในลักษณะสหวิทยาการ และมีผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่น สนับสนุนรางวัลให้งานวิจัยที่ประสบผลสำเร็จ สนับสนุนการจัดทำหลักสูตรร่วมระดับบัณฑิตศึกษาที่เน้นการวิจัย สนับสนุนผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษาวิจัยและวิทยานิพนธ์ และวัตถุประสงค์อื่นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และจากแบบสอบถามคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี สรุปวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้ดังนี้

สภาพวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารทั้งระดับคณะและภาควิชา พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ยังมีค่านิยมในการทำวิจัยเดี่ยวมากกว่าการทำวิจัยเป็นทีม หรือเป็นเครือข่าย วัตถุประสงค์หลักของการทำวิจัยส่วนใหญ่เป็นเพื่อความก้าวหน้าทางตำแหน่งวิชาการมากกว่าเพื่อนำมาใช้พัฒนาการเรียนการสอน หรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ หรือเพื่อนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ แม้จะมีอาจารย์บางกลุ่ม บางคนที่มีใจรักในการทำวิจัย มีความสนใจใฝ่รู้ และทำวิจัยอย่างจริงจังและต่อเนื่อง แต่เป็นเพียงส่วนน้อย อาจารย์ส่วนใหญ่ยังคงยึดการสอนเป็นภารกิจหลัก เนื่องจากจำนวนผู้สอนกับจำนวนรายวิชาที่คณะต่าง ๆ เปิดการเรียนการสอน พบว่า อาจารย์แต่ละคนยังคงมีภาระงานสอนค่อนข้างมาก จนไม่มีเวลาทำวิจัยอย่างเพียงพอ อาจารย์จำนวนมากไม่สามารถทำวิจัยได้เสร็จสิ้นตามเวลาที่กำหนด หลายคนเบื่อหน่ายกับขั้นตอนการพิจารณาเงินทุนวิจัยของคณะที่ไม่เอื้อให้อยากทำวิจัย สิ่งที่ผู้บริหารมีความคิดเห็นตรงกันมากที่สุด คือ แม้ปัจจุบันทุกคณะจะได้พยายามกำหนดให้การวิจัยเป็น TOR ของอาจารย์ทุกคน แต่งานวิจัยที่ทำส่วนใหญ่ผลงานยังไม่มี impact อาจารย์จำนวนมากในแต่ละคณะยังคงเสนอโครงการวิจัยจากโจทย์วิจัยที่ตนถนัดสนใจมากกว่าการกำหนดโจทย์วิจัยจากประโยชน์ที่จะได้รับจากผลงานวิจัย

สรุปวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ได้จากแบบสอบถามอาจารย์จำนวน 145 คน พบว่า ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา อาจารย์ส่วนใหญ่มีผลงานวิจัยนอกเหนือจากวิทยานิพนธ์ จำนวน 1-2 เรื่องต่อคน ผลงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นวิจัยที่ทำเป็นกลุ่มในสาขาวิชาเดียวกัน โดยส่วนใหญ่ได้รับเงินทุนสนับสนุนจากคณะ/สถาบัน เนื้อหาของงานวิจัยเกี่ยวข้องกับศาสตร์ในสาขาวิชามากที่สุด โดยมีการนำเสนอผลงานวิจัยในที่ประชุมวิชาการเป็นส่วนใหญ่ อาจารย์ส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ในหลักสูตรระยะสั้น ในช่วง 1-5 ปีข้างหน้า อาจารย์ส่วนใหญ่วางแผนจะทำวิจัยแน่นอน อาจารย์ส่วนใหญ่ให้เหตุผลที่จะทำวิจัยว่า ถือเป็นหน้าที่ของอาจารย์มหาวิทยาลัย สำหรับเหตุผลที่อาจารย์ไม่คิดจะทำวิจัยหรือไม่แน่ใจว่าทำวิจัยในช่วง 1-5 ปีข้างหน้า ส่วนใหญ่เห็นว่าเพราะไม่มีเวลา

ในด้านความเชื่อ ทัศนคติและค่านิยมด้านการทำวิจัยของอาจารย์ พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากว่า การทำวิจัยเป็นวิธีที่เสริมสร้างภูมิปัญญาและประสบการณ์ทางวิชาการให้แก่อาจารย์ เป้าหมายหลักของการทำวิจัยอยู่ที่ประโยชน์ทางวิชาการมากว่าเงินตอบแทนที่ได้รับ และเห็นว่า

งานวิจัยเป็นภารกิจสำคัญควบคู่กับการสอน อาจารย์ควรทำวิจัยเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อการทำวิจัยของอาจารย์ ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์เห็นด้วยในระดับมากว่า สถาบันมีนโยบายสนับสนุนการทำวิจัยของอาจารย์อย่างชัดเจน มีการจัดหาและแจ้งแหล่งเงินทุนวิจัยให้แก่อาจารย์ได้ทราบอย่างทั่วถึง มีการจัดเครื่องคอมพิวเตอร์อำนวยความสะดวกในการศึกษาค้นคว้าเพื่อการวิจัยไว้บริการแก่อาจารย์อย่างเพียงพอ และเห็นด้วยในระดับมากว่า สถาบันใช้ผลงานวิจัยประกอบการพิจารณาเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ และมีการให้รางวัล หรือประกาศเกียรติคุณแก่ผู้มีผลงานวิจัยดีเด่น สำหรับปัจจัยที่อาจารย์เห็นด้วยในระดับปานกลาง ได้แก่ การจัดให้มีผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเป็นที่ปรึกษาโครงการวิจัยแก่อาจารย์ การได้มีโอกาสเพิ่มพูนประสบการณ์และทักษะการทำงานวิจัยอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนการได้รับสนับสนุนเงินทุนในการเสนอผลงานวิจัยในการประชุมทางวิชาการระดับชาติและระดับนานาชาติ ความสะดวกในการขอใช้อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำวิจัย และเวลาที่สถาบันจัดให้อาจารย์ทำวิจัยอย่างเหมาะสม

3. นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ผู้วิจัยได้พัฒนานวัตกรรมในรูปของระบบต่าง ๆ 7 ระบบ ได้แก่ ระบบการจัดการงานวิจัย ระบบจูงใจ ระบบพัฒนาอาจารย์นักวิจัย ระบบสร้างความเป็นเลิศและความเข้มแข็งในศาสตร์และสาขาวิชา ระบบการจัดการทรัพยากรเพื่อการวิจัย ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และระบบรักษาคุณภาพและมาตรฐานผลงานวิจัย

ระบบการจัดงานวิจัย เน้นการจัดการความรู้ ในลักษณะที่ยึดถือผลประโยชน์ของผู้ใช้ผลงานวิจัยเป็นสำคัญ กล่าวคือ จะต้องจัดให้มีหน่วยจัดการงานวิจัยในระดับวิทยาเขตที่มีการจัดการเชิงรุกเชื่อมโยงมหาวิทยาลัยให้เข้ากับชุมชน สังคม เชื่อมโยงกับหน่วยงานจัดการงานวิจัยที่เป็นแหล่งทุนวิจัยและเชื่อมโยงกับหน่วยงานด้านนโยบายวิจัย ให้มีนโยบายที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ควรมีการจัดการงานวิจัยทั้งที่เป็นการจัดการต้นทาง การจัดการกลางทาง และการจัดการปลายทางของผลงานวิจัยของอาจารย์ มีนักจัดการงานวิจัยของวิทยาเขต พัฒนาทักษะด้านวิจัย พัฒนาระบบข้อมูลงานวิจัยระดับสถาบัน เพื่อให้เกิดความร่วมมือ เกิดพลังทวีคูณภายในสถาบัน และมีศาสตร์และศิลป์ในการใช้พลังปัญญาจากภายนอกสถาบัน เอามาใช้สร้างความเข้มแข็งด้านการวิจัยของสถาบัน และควรส่งเสริมประชาคมวิจัยให้เข้มแข็ง

ระบบจูงใจ เน้นการกระตุ้นให้อาจารย์ภายในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในทุกสาขาวิชาและคณะ ได้ผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ควรสร้างระบบกัลยาณมิตร โดยให้นักวิจัยทั้งในสาขาวิชาเดียวกันและข้ามสาขาวิชา ได้ทำงานวิจัยร่วมกันเป็นทีม แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ สนับสนุนทุนวิจัยอย่างต่อเนื่อง มีระบบช่วยเหลือและให้คำปรึกษาด้านวิจัย จัดภาระงานวิจัยและงานสอนให้เหมาะสม แสดงออกถึงการยอมรับในความสำเร็จของงานวิจัย ทั้งการประกาศเกียรติคุณนักวิจัยดีเด่น หรือผลงานวิจัยดีเด่น จัดประชุมทางวิชาการเพื่อเสนอผลงานวิจัยของอาจารย์เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์วิชาการในทางสร้างสรรค์

ระบบพัฒนาอาจารย์นักวิจัย เพื่อให้อาจารย์ได้มีโอกาสพัฒนาตนเองให้ก้าวสู่การเป็นนักวิจัยมืออาชีพ มีภารกิจงานวิจัยเทียบเคียงกับงานสอนและถือว่า การทำวิจัยเป็นหน้าที่ของอาจารย์ทุกคน ควรพัฒนาระบบคัดเลือกคัดสรรอาจารย์ใหม่ โดยพัฒนาศักยภาพด้านวิจัยควบคู่กับการสอน มีระบบพี่เลี้ยงนักวิจัย สนับสนุนการทำวิจัยเป็นทีมเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน พัฒนานักวิจัยระดับหลังปริญญาเอกด้านวิจัยกับสถาบันทั้งในและต่างประเทศ จัดสรรทุนอุดหนุนสำหรับพัฒนานักวิจัยรุ่นใหญ่และเสริมสร้างโลกทัศน์ด้านวิจัยทางมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ให้มีความเป็นสากล

ระบบสร้างความเป็นเลิศและความเข้มแข็งในศาสตร์และสาขาวิชา โดยให้มีการวิจัยพื้นฐานตามสาขาวิชา ใช้กลไกของหน่วยปฏิบัติการวิจัยเพื่อสร้างความสามารถเฉพาะด้านและมุ่งสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ จัดตั้งภาควิชาตัวอย่างที่มีความเข้มแข็งด้านวิจัยเฉพาะศาสตร์ พัฒนาองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เป็นพื้นฐานบนฐานความรู้ที่แข็งแกร่ง

ระบบการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย วิทยาเขตควรจัดสรรทุนวิจัยที่มีความเหมาะสม ทำให้เกิดการสร้างผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ กำหนดสัดส่วนของทุนวิจัยให้ชัดเจน และสมดุลกับความต้องการวิจัย ความสมดุลระหว่างสมรรถภาพในการวิจัยของสถาบัน และความสนใจวิจัยของแต่ละบุคคล ใช้ระบบคุณธรรม (Merit System) ในการจัดสรรทุนส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการวิจัยที่มีประสิทธิภาพ และมีการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการวิจัย ทั้งระดับวิทยาเขตและคณะวิชา

ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยดำเนินการให้เอื้อต่อการพัฒนาวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์ โดยพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศให้แก่ศูนย์สารสนเทศและหน่วยงานวิจัยสถาบัน จัดระบบการบันทึกองค์ความรู้ในสากล ในรูปหน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ปฏิรูปห้องสมุดให้เป็นห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์และเชื่อมเครือข่ายห้องสมุดระดับภูมิภาค พัฒนาเทคโนโลยี เครื่องแปลภาษาอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถแปลภาษาได้หลากหลายอย่างเป็นสากล และพัฒนาคอมพิวเตอร์เครือข่าย (Network computer) ราคาประหยัดเพื่อการใช้งานอย่างแพร่หลายโดยเฉพาะเพื่อการศึกษา

ระบบรักษาคุณภาพและมาตรฐานผลงานวิจัย โดยพิจารณาคุณภาพทั้งกระบวนการตั้งแต่การให้ทุน การติดตามและการรับรองผลงานเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ต้องมีความครบถ้วนตามมาตรฐานการวิจัยที่ดี โดยมีมาตรการควบคุมคุณภาพและประกันคุณภาพ พิจารณาประสิทธิผลของผลงานวิจัยโดยการได้รับรองคุณภาพจากภายนอก ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ กำหนดดัชนีคุณภาพทางวิชาการ โดยเฉพาะด้านวิจัยแต่ละสาขาวิชา จัดให้มีการจดสิทธิบัตรสำหรับผลงานวิจัยที่สร้างองค์ความรู้ใหม่ และจัดประชุมวิพากษ์ผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาในเชิงคุณภาพ

การอภิปรายผล

วัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีที่ปรากฏในปัจจุบันพบว่ายังมีลักษณะที่ไม่เอื้อต่อการทำวิจัยของอาจารย์เท่าที่ควร กล่าวคือ อาจารย์ส่วนใหญ่ยังมีภาระงานสอนมาก หลายคนมีภาระงานด้านบริหารและงานบริการวิชาการอื่นๆมากจนไม่มีเวลาทำวิจัย หรือทำ

ไม่เสร็จตามกำหนดเวลา แม้ว่าแต่ละคณะจะได้กำหนดให้งานวิจัยเป็น TOR ของอาจารย์แต่ละคน เพื่อให้ตอบสนองนโยบายของมหาวิทยาลัยที่เป็นมหาวิทยาลัยเน้นการวิจัย แต่ในความเป็นจริง ปัญหาด้านการบริหารจัดการงานวิจัย ตลอดจนระบบต่างๆเช่น ระบบงบประมาณ การจัดสรรทุนวิจัย ระบบการตรวจสอบมาตรฐานผลงานวิจัย ระบบการเผยแพร่ผลงานวิจัยหรือการจัดการผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ของวิทยาเขตปัตตานียังขาดความเข้มแข็งที่เพียงพอ จึงเป็นวัฒนธรรมวิจัยที่ไม่เอื้อให้อาจารย์ในแต่ละภาควิชา แต่ละคณะขับเคลื่อนผลงานวิจัยที่มีคุณภาพและเป็นผลงานที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ต่อสังคมอย่างแท้จริง

นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีที่นำเสนอ ประกอบด้วยระบบต่าง ๆ 7 ระบบ ได้แก่ ระบบการจัดการงานวิจัย ระบบจูงใจ ระบบพัฒนาอาจารย์นักวิจัย ระบบสร้างความเป็นเลิศและความเข้มแข็งในศาสตร์และสาขาวิชา ระบบการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และระบบรักษาคุณภาพและมาตรฐานผลงานวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอโดยพิจารณาจากบริบทของวิทยาเขตปัตตานีทุกคณะวิชา มุ่งพัฒนาวัฒนธรรมวิจัยใน 2 ระดับ ได้แก่ ระดับตัวอาจารย์ และระดับวิทยาเขต กล่าวคือ ในระดับตัวอาจารย์มุ่งพัฒนาให้อาจารย์เกิดทัศนคติ และค่านิยมที่ดีในการทำวิจัยมีขวัญกำลังใจ และมีแรงจูงใจในการใฝ่รู้แสวงหาองค์ความรู้ใหม่ โดยผ่านกระบวนการวิจัย และให้อาจารย์นำการวิจัยเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้การวิจัยเป็นวิถีชีวิตของอาจารย์ ส่วนระบบที่พัฒนาวัฒนธรรมวิจัยในระดับวิทยาเขต มุ่งสร้างและพัฒนากลไกทั้งในส่วนของการบริหารงานวิจัยที่สนับสนุนการทำวิจัยของอาจารย์เป็นการสร้างบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมของวิทยาเขตปัตตานีให้เอื้อต่อการทำวิจัยของอาจารย์อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ

ระบบการจัดการงานวิจัย ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอในเชิงรุกโดยจะต้องให้มีการบริหารจัดการงานวิจัย เชื่อมโยงมหาวิทยาลัยให้เข้ากับชุมชน สังคม และท้องถิ่น และเชื่อมโยงกับแหล่งทุนวิจัย หน่วยงานด้านนโยบายวิจัยโดยให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและแผนพัฒนามหาวิทยาลัย ในช่วงปี 2546-2549 ในมิติการพัฒนาเชิงรุก ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ โดยมีเป้าประสงค์ให้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นมหาวิทยาลัยเน้นวิจัย เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ที่สามารถสนับสนุนการผลิตบัณฑิตอย่างมีคุณภาพ และนำไปสู่การพัฒนาและแก้ปัญหาชุมชน ท้องถิ่น ประเทศ และภูมิภาค

ระบบจูงใจและระบบพัฒนาอาจารย์นักวิจัย ที่เน้นความเป็นกัลยาณมิตรในหมู่อาจารย์ของวิทยาเขตปัตตานี ให้ทำงานวิจัยเป็นทีม แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์และมีระบบพี่เลี้ยง (mentor) ให้กับนักวิจัยรุ่นใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ให้สถาบันอุดมศึกษาใช้การวิจัยพัฒนาวิชาการ วิชาชีพชั้นสูง และการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม รัฐได้ประกาศนโยบายด้านการศึกษาที่ต้องการส่งเสริมให้มีการสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ พัฒนาอาจารย์รุ่นใหม่ที่มีประสบการณ์ด้านการวิจัยน้อย

โดยให้นักวิจัยอาวุโสเป็นพี่เลี้ยง (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542) นอกจากนั้นระบบจูงใจที่นำเสนอมุ่งส่งเสริมค่านิยม และทัศนคติในการทำวิจัยของอาจารย์เป็นการกระตุ้นให้อาจารย์เกิดความภาคภูมิใจในการเป็นผู้สร้างผลงานวิจัยที่มีคุณค่าตอบสนองความต้องการของสังคม และเกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้ผลงานวิจัยอย่างแท้จริง สอดคล้องกับแนวคิดของแพรทและคณะ (Pratt et el., 1999) ที่เสนอแนวทางการสร้างวัฒนธรรมวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาว่า สิ่งสำคัญ คือ การเปลี่ยนทัศนคติ ความเชื่อและค่านิยมด้านการวิจัยของบุคลากรอุดมศึกษาให้ได้เป็นอันดับแรก

ระบบสร้างความเป็นเลิศและความเข้มแข็งในศาสตร์และสาขาวิชา โดยมีเป้าหมายพัฒนางานวิจัยให้มีคุณภาพและมาตรฐานทัดเทียมระดับนานาชาติ และส่งเสริมให้อาจารย์มีโอกาสเผยแพร่และเสนอผลงานวิจัยในระดับชาติและนานาชาติ ซึ่งสอดคล้องกับปฏิญญาโลก สำหรับศตวรรษที่ 21 ว่าจุดมุ่งหมายของอุดมศึกษาจะต้องผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพโดยการยอมรับของสังคมวิชาการระดับนานาชาติ มีการตีพิมพ์และนำไปใช้อ้างอิงอย่างกว้างขวางทั้งระดับชาติและนานาชาติ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2542) และสอดคล้องกับเป้าประสงค์ที่ 2 ของมหาวิทยาลัยที่จะผลักดันสาขาและกลุ่มวิจัยที่มีความเข้มแข็ง ให้มุ่งสู่ความเป็นเลิศได้โดยเร็ว และสามารถดำรงสถานภาพอยู่ได้อย่างยั่งยืน (กองแผนงาน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2546)

ระบบการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการวิจัย ระบบที่ผู้วิจัยนำเสนอสอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช (2540) ที่ว่า การจัดสรรทุนควรใช้ระบบคุณธรรมหรือคุณภาพ (merit system) คือ จัดให้ตามคุณภาพและความสอดคล้องกับนโยบาย ลำดับความสำคัญด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัย และต้องจัดสรรทุนให้เพียงพอที่จะได้ผลงานที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับเป้าประสงค์ที่ 1 ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในการสร้างศักยภาพของบุคลากรและองค์กรในการแสวงหาทุนวิจัยทั้งภายในและต่างประเทศ และสร้างความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ในด้านทุนวิจัย (กองแผนงาน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2546) โดยการเพิ่มการระดมทุนวิจัยจากแหล่งทุนต่าง ที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัย มีกลไกในการหาทุนวิจัยในเชิงรุก ทั้งในระดับของนักวิจัยและผู้บริหาร จัดระบบสนับสนุนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในการเขียนข้อเสนอโครงการวิจัยที่มีคุณภาพอันเป็นการเพิ่มโอกาสการได้รับทุนวิจัยต่าง ๆ

ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้วิจัยนำเสนอวิธีการที่เอื้อต่อการพัฒนาวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์ โดยพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศด้านวิจัย สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 ที่ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันวิจัยและพัฒนาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ แลกเปลี่ยนความรู้เทคโนโลยีให้มีการทำแผนการวิจัยร่วมกัน สร้างระบบข้อมูลประสานให้เป็นเครือข่ายเพื่อประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ประสบการณ์และทรัพยากรวิจัย (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540)

ระบบรักษาคุณภาพและมาตรฐานผลงานวิจัย นำเสนอระบบที่มีความสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยที่ให้มีระบบการบริหารจัดการที่ชัดเจนในการสนับสนุนให้ผลงานวิจัยมีคุณภาพมุ่งสู่การตีพิมพ์เผยแพร่ใช้ประโยชน์การยื่นขอ/รักษาสิทธิบัตร หรือสร้างรายได้ให้กับมหาวิทยาลัย หรือ

เชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรมหรือผู้นำผลงานวิจัยไปใช้ (กองแผนงานมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2546) ระบบที่ดีจึงต้องมีมาตรการควบคุมคุณภาพและประกันคุณภาพ พิจารณาประสิทธิผลของผลงานวิจัย โดยการได้รับรองคุณภาพจากภายนอกทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

ข้อเสนอแนะ

จากการอภิปรายผลการวิจัย มีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ทั้งในระดับวิทยาเขตและระดับคณะวิชา ควรพิจารณาถึงระบบในการพัฒนาวัฒนธรรมวิจัยในทุกระบบของการวิจัยนี้ เพื่อวิเคราะห์ถึงการนำไปใช้ในการพัฒนาวัฒธรรมวิจัยในระดับตัวอาจารย์ และระดับสถาบันตามบริบทของแต่ละคณะอย่างเหมาะสม

2. ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารทั้งในระดับวิทยาเขตและระดับคณะวิชา ในการนำไปปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาเพื่อสร้างปัจจัยที่เอื้อต่อการทำวิจัยของอาจารย์ อันจะก่อให้เกิดวัฒนธรรมวิจัยตามเป้าหมายของสถาบัน ที่มุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยเน้นวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์ในลักษณะเฉพาะสาขาวิชาเฉพาะกลุ่มที่มีความสนใจในประเด็นปัญหาเดียวกัน เช่น กลุ่มอาจารย์ที่เน้นการสอน กลุ่มอาจารย์ที่เน้นการทำวิจัย เพื่อหาแนวทางพัฒนาวัฒนธรรมวิจัยในบริบทที่เหมาะสมเฉพาะกลุ่ม

2. ควรได้มีการศึกษาวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์ในเชิงลึก (Ethnography) เพื่อสะท้อนข้อมูลเชิงลึกทั้งด้านความรู้สึกนึกคิด ค่านิยมของอาจารย์ในการทำวิจัยได้ชัดเจนลึกซึ้ง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวัฒนธรรมวิจัยของอาจารย์ได้สอดคล้องกับบริบทของสถาบันอย่างแท้จริง